

**Uchwała
Rady Gminy Zebrzydowice**

z dnia ..... 2013r.

w sprawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice na lata 2013-2017

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) Rada Gminy Zebrzydowice uchwała:

§ 1

Przyjąć Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice na lata 2013-2017 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zebrzydowice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
Do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Zebrzydowice
z dnia .....

**Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Zebrzydowice na lata 2013-2017**

Zebrzydowice 2012

I. WPROWADZENIE.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) oraz z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r.o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356).

Uchwałą Nr IV/26/11 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 stycznia 2011 przyjęto Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowice na lata 2011-2017. Jednym z celów strategii są działania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec czego Program Przeciwdziałania Przemocy na terenie Gminy Zebrzydowice w całości wpisuje się w strategię gminną i stanowi jej rozwinięcie w zakresie problemu przemocy w rodzinie.

Większość działań przedstawionych w Programie ma charakter długofalowy, a zatem ich realizacja rozciągnie się na kolejne lata. Podczas realizacji Programu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie mogą ulec zmianie w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin itp. wobec tego w kolejnych latach należy określać szczegółowe zadania dla wszystkich podmiotów, które będą realizowały Program. Realizacja Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice na lata 2013-2017 ma wieloletnią perspektywę

II. CHARAKTERYSTYKA ORAZ DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Definicja problemu przemocy.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako przemoc należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W literaturze dotyczącej problemu przemocy można wyróżnić następujące rodzaje tego zjawiska:

- 1) przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy itp.;
- 2) przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.;
- 3) przemoc seksualna, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.;
- 4) przemoc ekonomiczna. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Każdą z wyżej wymienionych form przemocy cechuje cykl składający się z trzech faz:

- 1) faza narastania napięcia – w tej fazie wyraźnie odczuwalny jest wzrost napięcia pomiędzy partnerami, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny zazwyczaj tkwią poza rodziną. W większości przypadków są to drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja;
- 2) faza gwałtownej przemocy – w trakcie tej fazy następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata. Wybuch często jest nieadekwatny do przyczyny, którą podaje sprawca (dokonuje szkód psychicznych, fizycznych, niszczy sprzęty nie zwracając uwagi na krzywdę innych);
- 3) faza miodowego miesiąca – czas skruchy – okazywania troski i miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły.

Interwencja najczęściej następuje w fazie gwałtownej przemocy. Ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc i złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną.

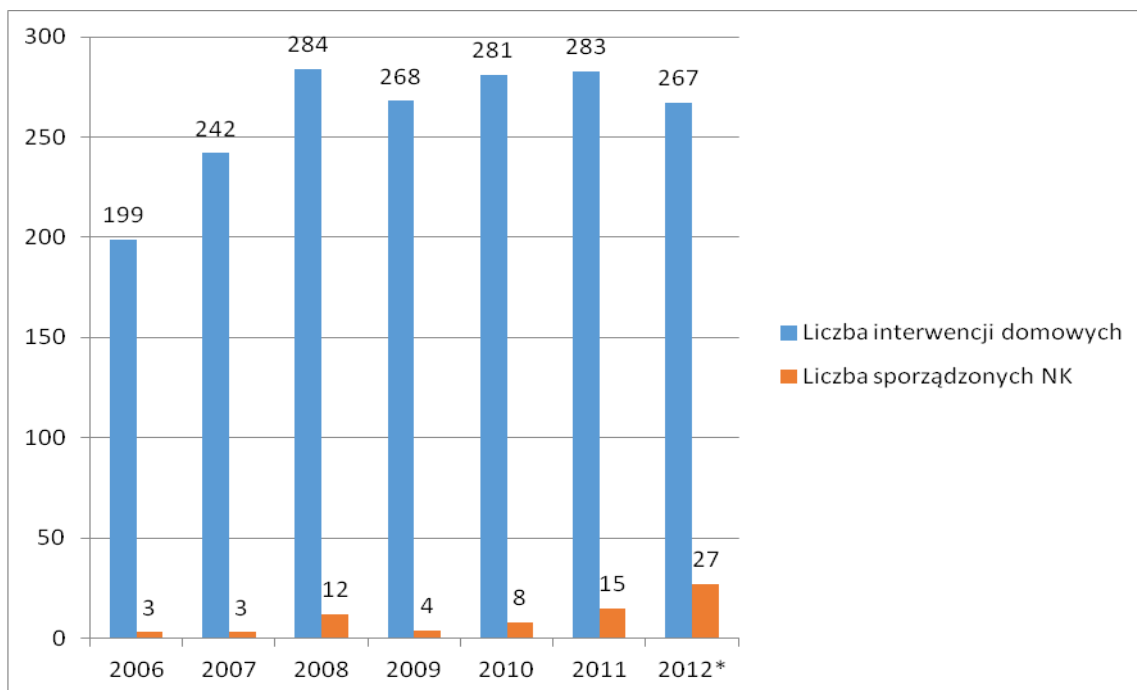
Faza miodowego miesiąca ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doświadczającej w krzywdzącym związku. To w tej fazie rodzą się złudne nadzieje, że sprawca się zmieni. Faza ta jednak mija i przechodzi w fazę narastania napięcia.

Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy – faza narastania napięcia oraz gwałtownej przemocy.

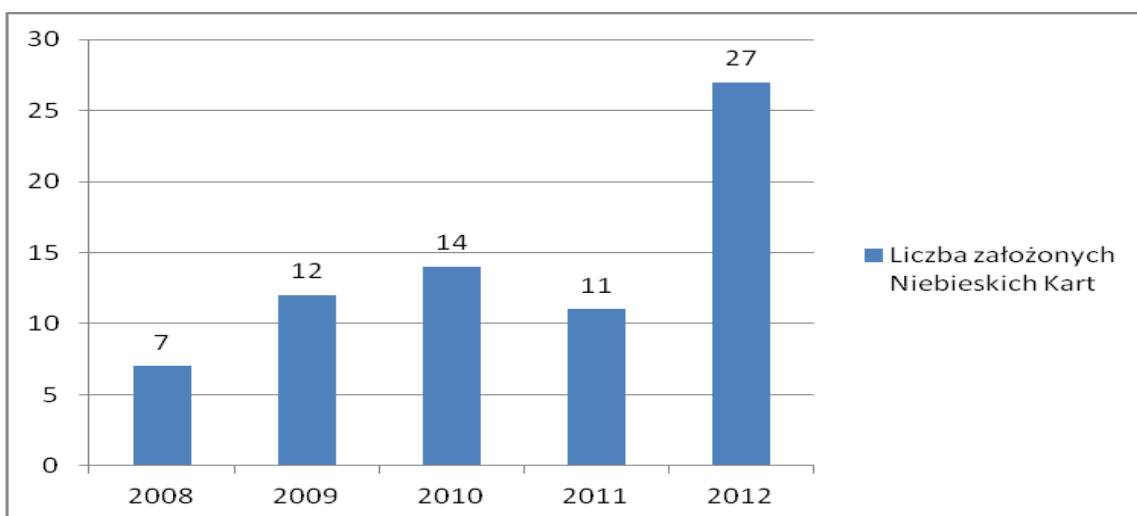
2. Diagnoza problemu – dane statystyczne

Jednym z głównych podmiotów zaangażowanych w zwalczanie problemu przemocy w rodzinie, niewątpliwie jest Policja. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby interwencji domowych oraz ilości sporządzonych Niebieskich Kart część A w latach 2006-2012 przy czym dane za rok 2012 dotyczą okresu od 1 stycznia 2012 do 30 września 2012r. i opierają się na danych Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

W przypadku statystyk prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach sytuacja ta przedstawia się następująco (rok 2012 dotyczy okresu od 1 stycznia 2012 do 30 września):

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3. Diagnoza problemu – sondaż.

Rozpoznanie skali zjawiska, opierając się wyłącznie na danych statystycznych ośrodka pomocy, Policji, czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska.

Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych osób czy też instytucji z różnych powodów. Najczęściej występujące to:

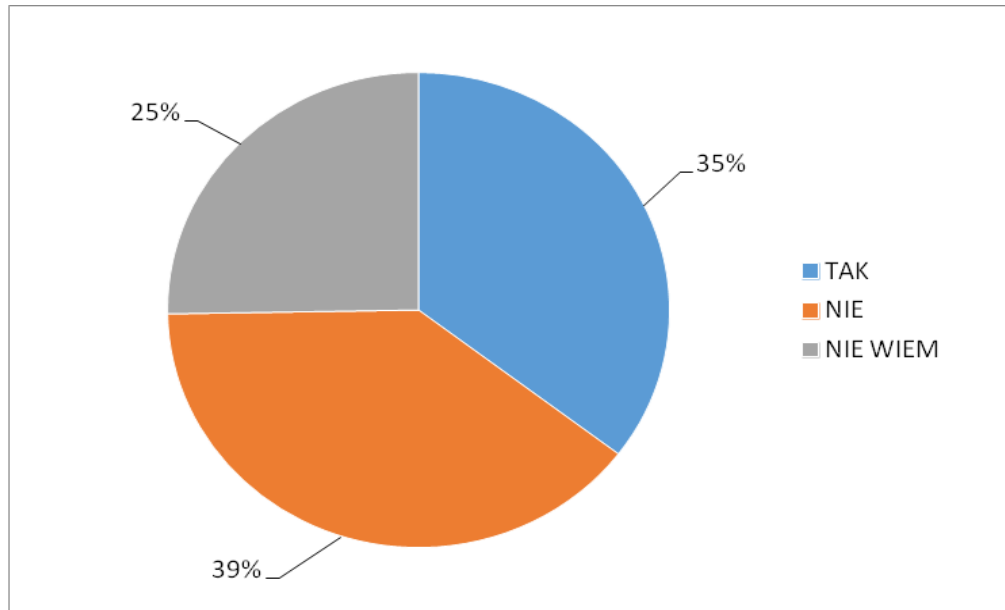
- 1) lęk przed zemstą ze strony partnera, groźenie śmiercią lub śmiercią dzieci, jeśli prawda o przemocy wyjdzie na jaw;
- 2) uczucie wstydu i upokorzenia, obawa przed opinią otoczenia;
- 3) poczucie winy ofiary myślącej, że gdyby była lepsza dla sprawcy, ataki agresji nie występowałyby;
- 4) niska samoocena ofiary, postrzeganie siebie jako osoby nie zasługującej na żadną pomoc, która sama zapracowała na swój los;
- 5) zależność finansowa od partnera, który często jest jedynym żywicielem rodziny;
- 6) brak wiary we własne siły, przekonanie ofiary, że nie będzie w stanie sama utrzymać dzieci;
- 7) ofiara wierzy, że skutki przemocy są zbyt małe, by komukolwiek o tym mówić;
- 8) ofiara żyje nadzieją, że przemoc była incydentalna, a sam partner zmieni się na lepsze;
- 9) uważanie, że przemoc jest sprawą rodzinną i nie można liczyć na pomoc z zewnątrz;
- 10) utrata wiary w jakąkolwiek pomoc;
- 11) ofiara mogła szukać pomocy, ale okazała się ona mało skuteczna;
- 12) ofiara chce utrzymać małżeństwo nawet za cenę cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe.

Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są również dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już jako rodzice.

Celem zdiagnozowania zakresu przemocy w rodzinie, oraz poziomu wiedzy o tym problemie przeprowadzono badania ankietowe. Spośród osób, które wypełniły ankiety 63% stanowiły kobiety 37% mężczyźni.

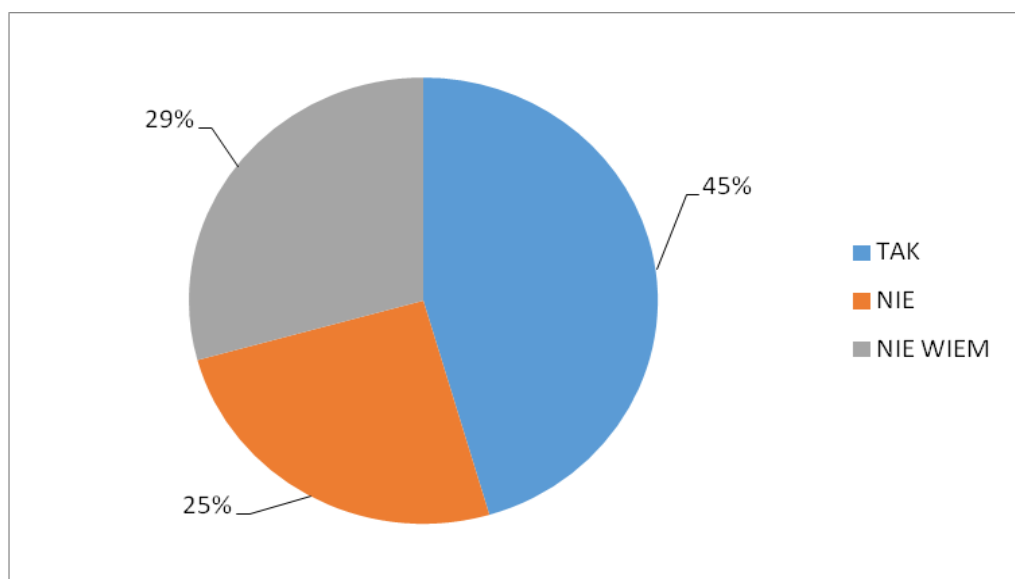
Poniżej przedstawione zostały poszczególne pytania zadane respondentom:

- 1) PYTANIE 1: Czy w Pani/Pana otoczeniu, sąsiedztwie są rodziny, w których dochodzi do przemocy fizycznej?

Jako przemoc fizyczną rozumieć należy wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem może być nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Według sondażu ogólnopolskiego przeprowadzonego przez TNS OBOP w odniesieniu do całego kraju wielkość ta wynosi 41%.

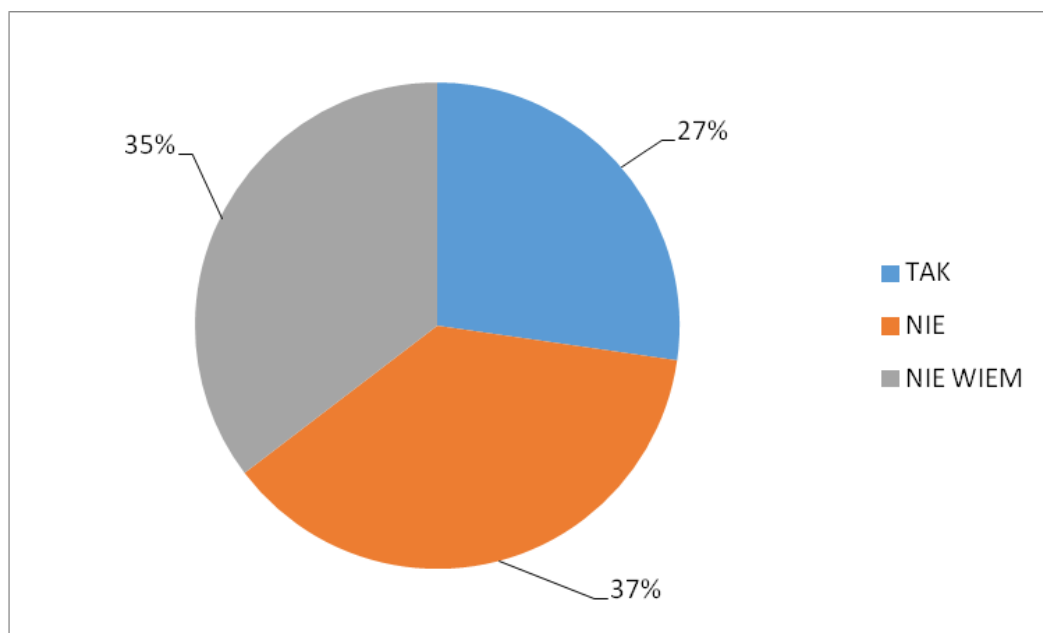
- 2) PYTANIE 2: Czy w Pani/Pana otoczeniu, sąsiedztwie są rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej?

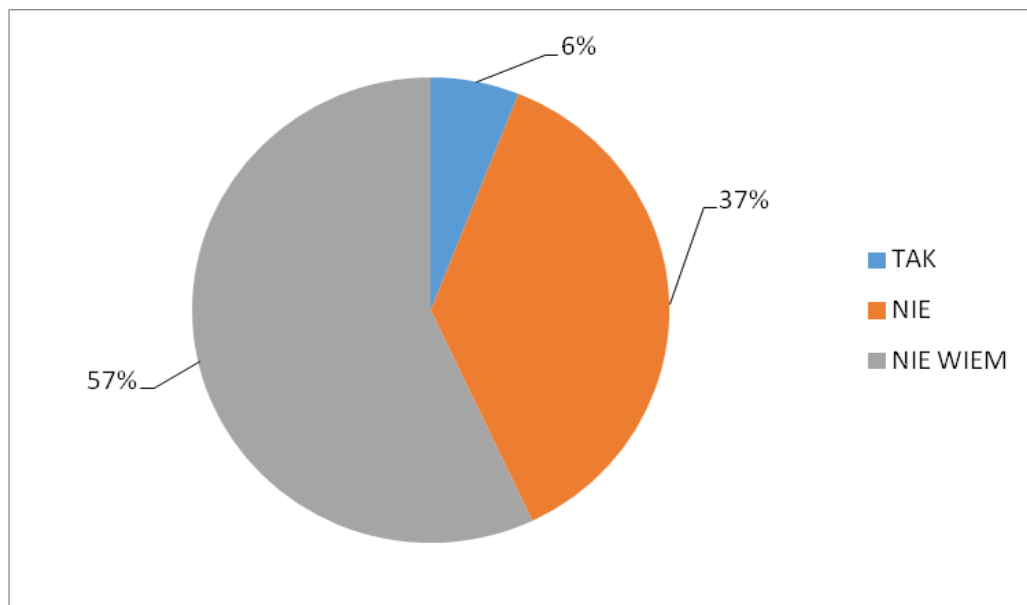
Przemoc psychiczna może przybierać różne formy – na przykład: zastraszanie, groźby, wyzwiska, pomiatanie drugą osobą, poniżanie, wyśmiewanie, wywoływanie poczucia winy, czy kontrolowanie / zabranianie kontaktów z innymi osobami z rodziny itd. W sondażu przeprowadzonym przez TNS OBOP wielkość ta wyniosła 50%. Zarówno w skali ogólnopolskiej jak i Gminy Zebrzydowice ten rodzaj przemocy występuje najczęściej.

- 3) PYTANIE 3: Czy w Pani/Pana otoczeniu, sąsiedztwie są rodziny, w których dochodzi do przemocy ekonomicznej?

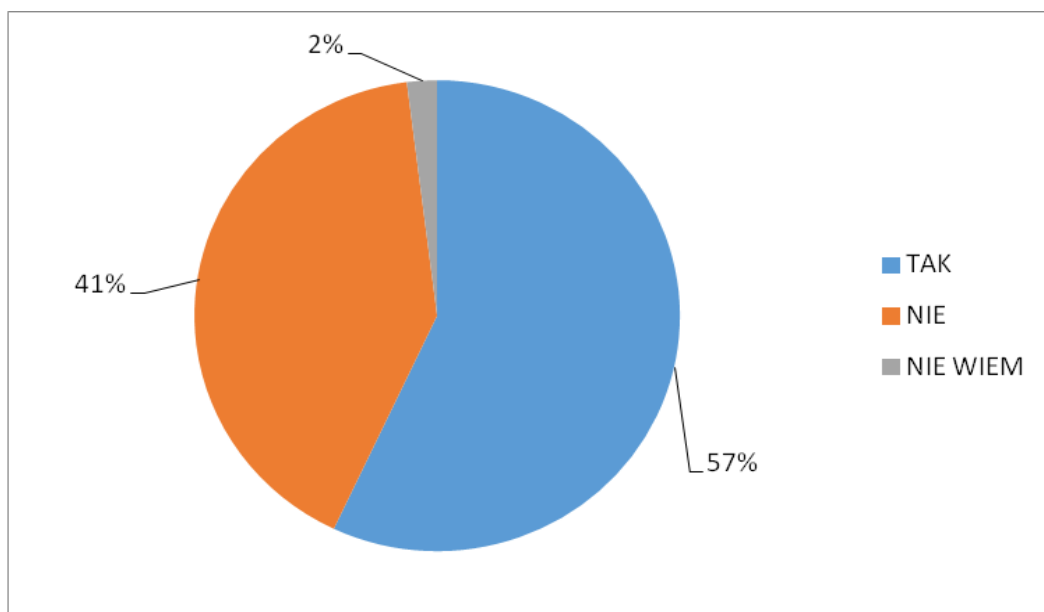
Przemoc ekonomiczna może przybierać różne formy – może na przykład polegać na zabieraniu wszystkich pieniędzy, kontrolowaniu wszystkich wydatków, niszczeniu rzeczy osobistych lub stanowiących wspólną własność itd. Badania TNS OBOP jak i ankiety sporządzone przez mieszkańców gminy dały identyczny wynik – 27%.

- 4) PYTANIE 4: Czy w Pani/Pana otoczeniu, sąsiedztwie są rodziny, w których dochodzi do przemocy seksualnej?

Przemoc seksualna może przybierać różne formy – nie tylko zmuszanie do niechcianych zachowań seksualnych (niezależnie od tego czy sytuacja dotyczy współmałżonków, czy też nie), ale także niechciane obłapywanie, obmacywanie, czy poniżające opowiadanie innym osobom o upodobaniach i zachowaniach seksualnych drugiej osoby itd. W tym przypadku badanie TNS OBOP dało wyższy wynik – 9%”

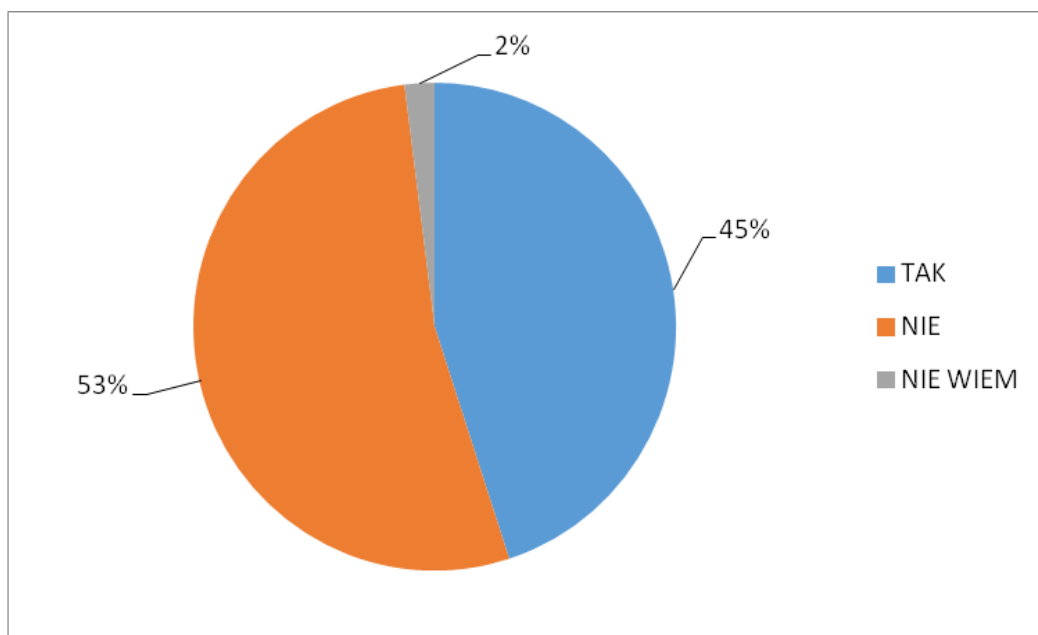
- 5) PYTANIE 5: Czy kiedykolwiek była Pani/Pan świadkiem przemocy domowej?

Do faktu bycia świadkiem przemocy w rodzinie przyznało się 57% respondentów. Pomimo tak wielkiego odsetku osób będących świadkami przemocy powiadomione

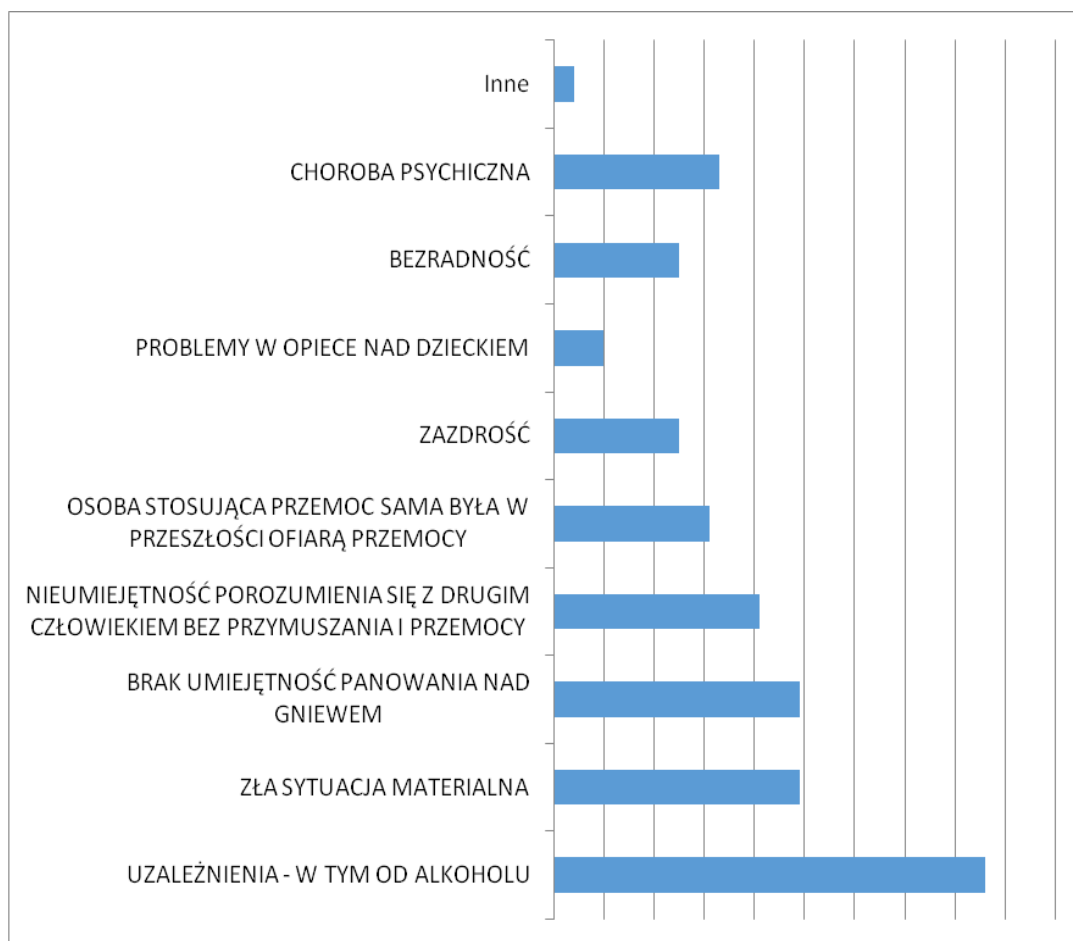
odpowiednich służb w większości przypadków następuje przez osobę doznającą przemocy. W pojedynczych przypadkach o fakcie przemocy informuje odpowiednie służby świadek. Przemoc w rodzinie cechuje bierność jej świadków. Niewiele osób ma na tyle odwagi i siły, by podjąć działanie choćby i poprzez anonimową informację.

- 6) PYTANIE 6: Czy doświadczyła Pani/Pan kiedykolwiek przemocy ze strony członków rodziny?

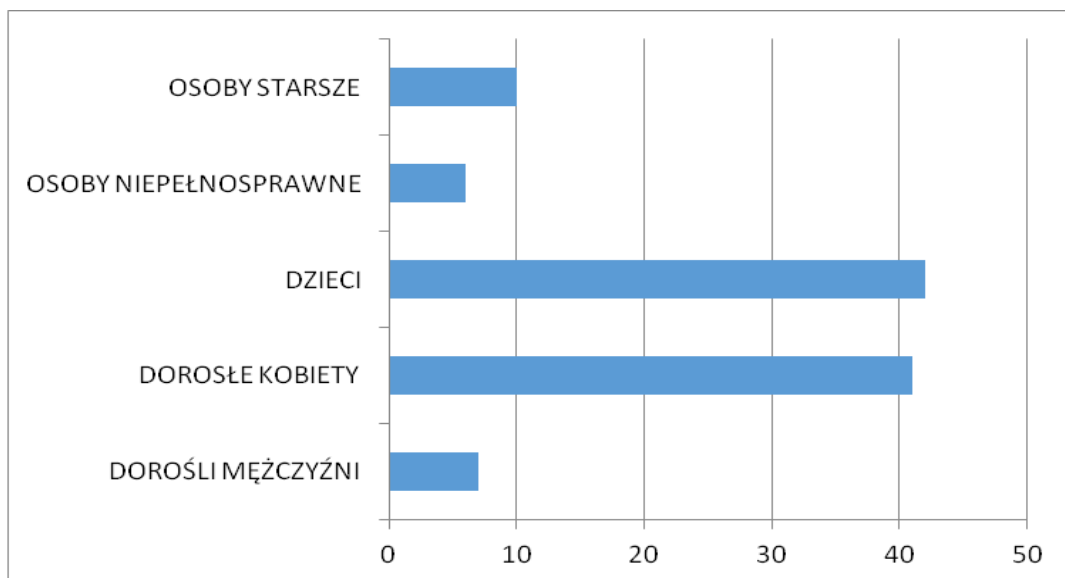
Z grupy respondentów 45% doświadczyło przemocy ze strony członków rodziny. Sytuacja ta dotyczy 35% mężczyzn i 65% kobiet. Taki sam wynik (45%) osiągnięto w ramach ogólnopolskiego sondażu.

7) PYTANIE 7: Co Pani/Pana zdaniem jest najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie?

Nie ulega wątpliwości, iż większość zdarzeń przemocowych ma miejsce po spożyciu alkoholu. Na drugim miejscu przyczyn wg respondentów znajduje się zła sytuacja materialna. Praktyka ośrodka pomocy i policji potwierdza wyniki otrzymane w ramach przeprowadzonego badania ankietowego. W przypadku złej sytuacji materialnej możemy mówić o sytuacji całej rodziny dotkniętej przemocą jak i sytuacją samej ofiary, której sprawca często zarzuca marnotrawienie środków pieniężnych, niegospodarność i nie przekazuje żadnych środków pieniężnych a w większości przypadków ofiary przemocy są osobami finansowo zależnymi od sprawców.

8) PYTANIE 8: Kto Pani/Pana zdaniem najczęściej pada ofiarą przemocy w rodzinie?

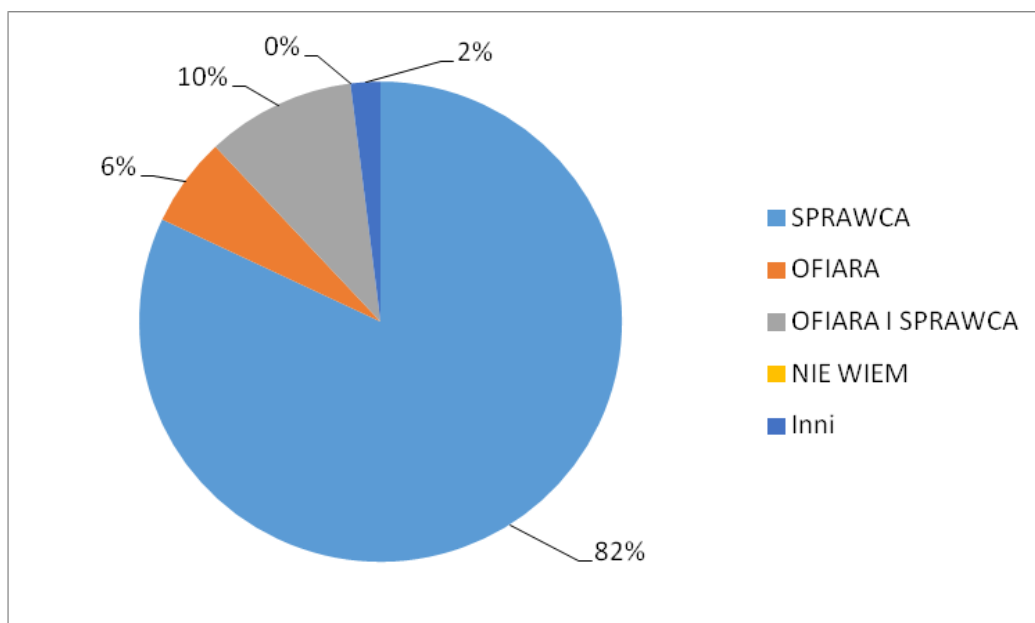

Osoby biorące udział w ankiecie wskazały, iż w największej liczbie przypadków przemoc dotyczy dzieci. Ze statystyk prowadzonych przez GOPS w Zebrzydowicach wynika, iż osobami najczęściej doświadczającymi przemocy są dorosłe kobiety w następnej kolejności małe dzieci. Należy jednak mieć na uwadze, że dla dziecka już samo bycie świadkiem przemocy skierowanej przeciwko osobie najbliższej jest silnym urazem psychicznym, który wzrasta, jeśli dzieci są nie tylko świadkami, ale i ofiarami przemocy. Przejawiają wtedy objawy zaburzeń emocjonalnych, zwłaszcza jeśli przemoc ma charakter długotrwały.

Najczęściej obserwowane zaburzeniami to:

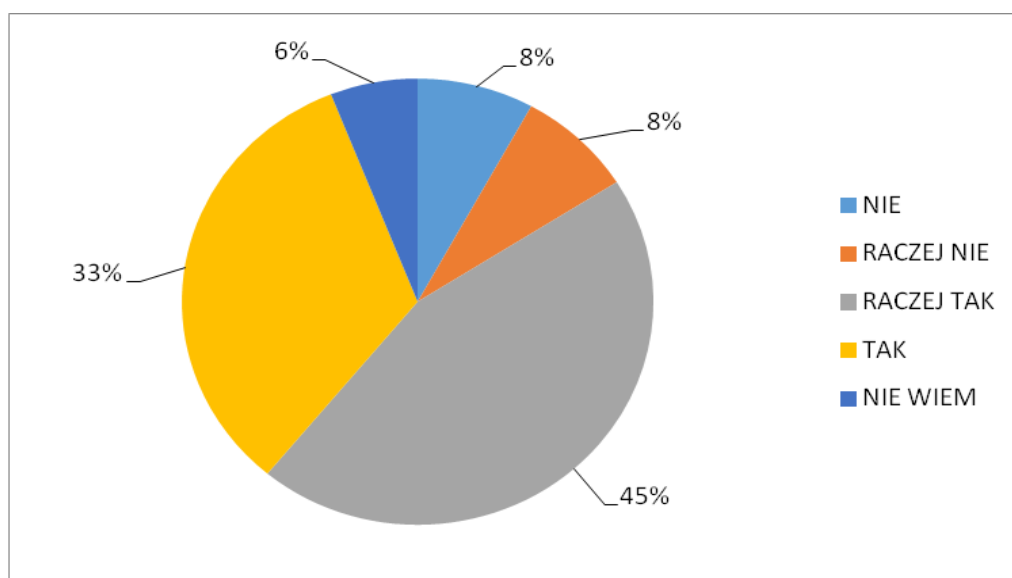
- **zaburzenia zachowania:** agresywne zachowania, napady złości, nadruchliwość, okrucieństwo wobec zwierząt;
- **problemy emocjonalne:** lęk, smutek, złość, niska samoocena;
- **problemy funkcjonowania społecznego:** odrzucenie przez rówieśników, brak empatii, małe umiejętności społeczne;
- **problemy funkcjonowania poznawczego:** słabe wyniki w nauce, opóźnienie w rozwoju intelektualnym, opóźnienie w rozwoju mowy;
- **problemy zdrowotne:** bezsenność, zaburzenia jedzenia, symptomy chorób psychosomatycznych, słaby rozwój motoryczny i fizyczny, moczenie się.

9) PYTANIE 9: Kto Pani/Pana zdaniem ponosi odpowiedzialność za występowanie przemocy w rodzinie?

Na tak zadane pytanie 6 procent respondentów podało, iż winę za występowanie przemocy w rodzinie ponosi ofiara. W świadomości społecznej funkcjonuje wiele stereotypów na temat przemocy. Większość z nich używanych jest jako argumenty za stosowaniem przemocy lub jako jej usprawiedliwienie. „Jeśli ktoś jest bity oznacza, że na to zasłużył. Gdyby sytuacja była tak okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy”, „Ofiary przemocy w rodzinie wyolbrzymiają problem”. Takie właśnie stereotypy mogły mieć wpływ na 6% wskazanie ofiary jako osoby ponoszącej odpowiedzialność za występowanie przemocy domowej.

10) PYTANIE 10: Czy Pani/Pana zdaniem każdy przejaw przemocy w rodzinie jest przestępstwem?

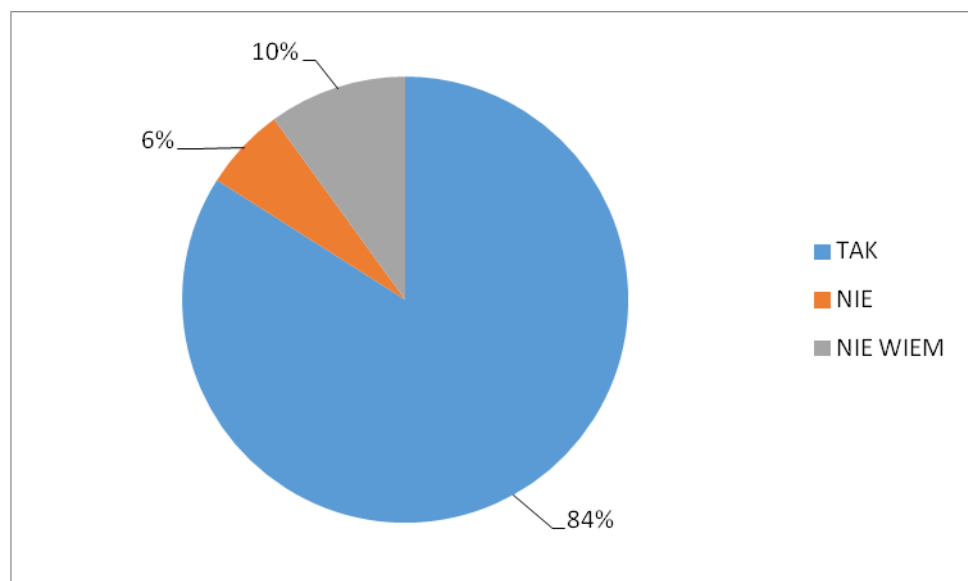

Niewątpliwie przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- a) znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym skutku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 kodeksu karnego,
- b) uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 kodeksu karnego,
- c) pozbawienie człowieka wolności – art. 189 kodeksu karnego,
- d) groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźna wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 kodeksu karnego,
- e) wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a kodeksu karnego,
- f) stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 kodeksu karnego,
- g) utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępem, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a kodeksu karnego,
- h) doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 kodeksu karnego,
- i) spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 kodeksu karnego,
- j) spowodowanie naruszenia czynności i narządu ciała lub rozstroju zdrowia w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. 157 § 1 i 2 kodeksu karnego
- k) uporczywe uchylanie się od wykonania ciążącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – art. 209 kodeksu karnego,
- l) kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej – art. 278 i 279 kodeksu karnego,

- m) niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku – art. 288 kodeksu karnego,
- n) porzucenie wbrew obowiązкови troszczenia się o małoletniego poniżej 15 lat albo o osobę nieporadną ze względu na stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 kodeksu karnego,
- o) uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 kodeksu karnego,
- p) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 kodeksu karnego,
- q) rozpijanie małoletniego, przez dostarczenie mu napoju alkoholowego, ułatwienie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 kodeksu karnego.

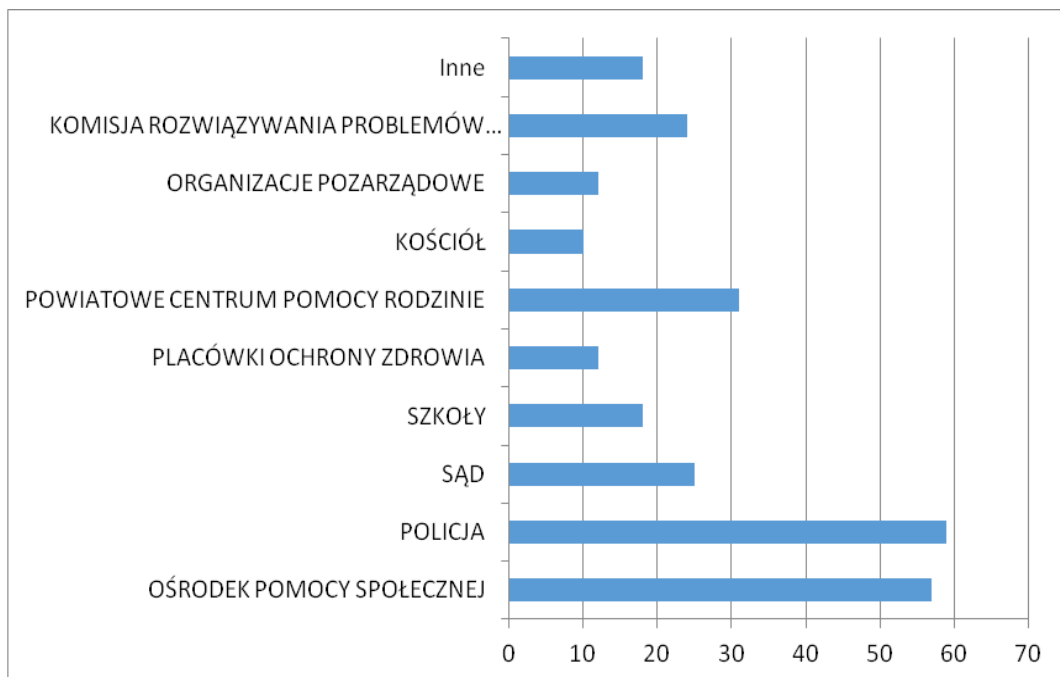
11) PYTANIE 11: Czy urzędy, instytucje, organizacje społeczne powinny ingerować w życie rodziny w przypadku informacji o przemocy w rodzinie?

Kolejnymi stereotypami usprawiedliwiającymi przemoc to hasła: „Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”. „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”. „Nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”. Od kilku lat postrzeganie problemu przemocy zmienia się. Co raz więcej osób, w przypadku, gdy w rodzinie dochodzi do przemocy domaga się interwencji służb, w szczególności, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka.

12) PYTANIE 12: Pani/Pana zdaniem, na pomoc jakiej instytucji może liczyć ofiara przemocy w rodzinie?

1 sierpnia 2010r. weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r. Nr 125 poz. 842). Ustawa ta całkowicie zreorganizowała system przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W/w ustawą wójt został zobowiązany do powołania zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie. Zarządzeniem Nr 0151-XI/1/10/10 z dnia 2 grudnia 2010r. wójt gminy powołał Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu weszli przedstawiciele:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach,
- 2) Policji,
- 3) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Szkoły Podstawowej w Kończycach Małych,
- 5) Szkoły Podstawowej w Markłowicach Górnych,
- 6) Zespołu Szkół w Kaczycach,
- 7) Zespołu Szkół w Zebrzydowicach,
- 8) Praktyki Grupowej Lekarzy „Zdrowie” S.C.
- 9) Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej,
- 10) Akcji Katolickiej.

Działania przedstawicieli powyższych instytucji i organizacji – zgodnie z ustawą – opiera się na procedurze Niebieskie Karty. Pomimo faktu, iż ustawa obowiązuje od 1 sierpnia

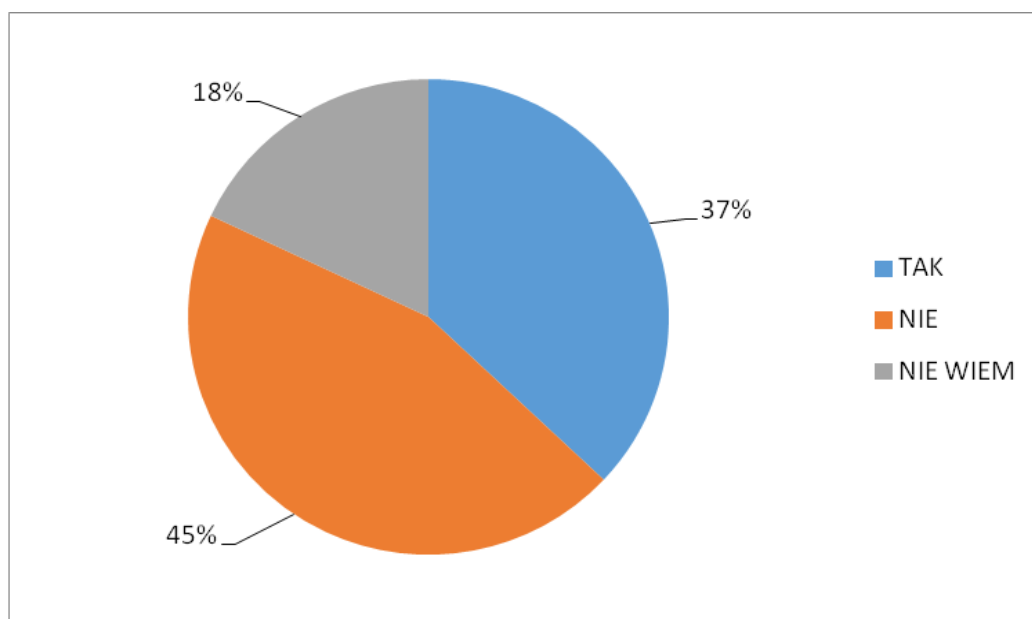
2010r. Rozporządzenie w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" weszło w życie z dniem 18 października 2011r.

Na podstawie nowego rozporządzenia prawo do sporządzenia Niebieskiej Karty A – formularza inicjującego postępowanie - zyskali przedstawiciele oświaty, służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Przed wejściem w życie rozporządzenia uprawnieni do zakładania Niebieskich Kart byli wyłącznie przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej i Policji.

Po sporządzeniu Niebieskiej Karty – A osoba wypełniająca przekazuje niezwłocznie formularz przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Dalsze działania podejmowane są w ramach Zespołu.

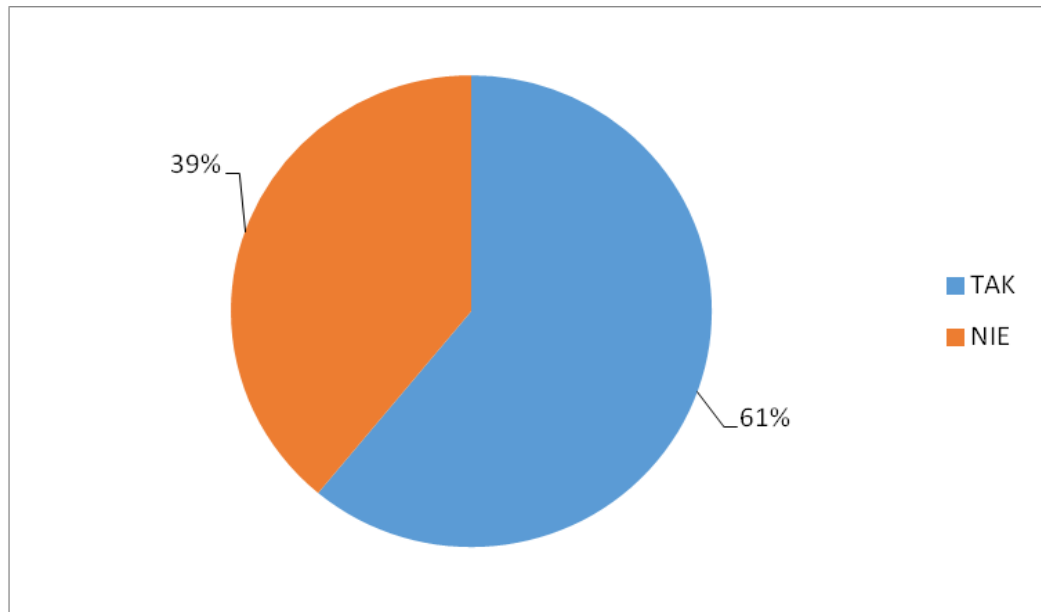
Reasumując powyższe niezależnie od tego, do której instytucji zgłosi się ofiara przemocy, sprawa zostanie przekazana do Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w funkcjonowanie którego zaangażowane są wszystkie służby.

13) PYTANIE 13: Czy zna Pan/Pani prawa jakie przysługują ofierze przemocy?

37% respondentów zna prawa jakie przysługują ofierze przemocy. W szczególności chodzi tutaj o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa na Policji, lub w prokuraturze, wniosek do sądu o zobowiązanie do opuszczenia mieszkania, w przypadku gdy sprawca przemocy w rodzinie czyni wspólne zamieszkiwanie szczególnie uciążliwym, uzyskanie darmowego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie, dostęp do poradnictwa specjalistycznego, schronienia itd.

14) PYTANIE 12: Czy słyszała Pani/Pan o procedurze "Niebieskie Karty"?

Odpowiedź na to pytanie wskazuje, na ile są znane w społeczeństwie: najbardziej rozpropagowana pierwsza interwencja w przypadku przemocy w rodzinie a także pośrednio cały system przeciwdziałania temu zjawisku opatrzony przymiotnikiem „niebieski”. W przeciwieństwie do poprzedniego pytania procedura „Niebieskie Karty” znana jest aż 61% respondentów.

Analizując wyniki badania trzeba pamiętać, że zbierane deklaracje dotyczyły całego życia ludzi, nie tylko zdarzeń, które mają miejsce w danym roku – jak w przypadku statystyk GOPS-u czy Policji, ale także tych, które miały miejsce w przeszłości (choćby odległej) wobec czego trudno jest porównywać dane uzyskane z ankiet do urzędowych statystyk.

Nie zmienia, to jednak faktu, że jeśli ktoś, choć raz był ofiarą przemocy w rodzinie (kiedykolwiek w ciągu swego życia) to niezależnie od tego czy zagrożenie ustało, czy też nie, nie wymaże swych doświadczeń z pamięci, ani tego że ktoś z najbliższych stosował wobec niego przemoc – z bagażem tym żyć będzie przez resztę swojego życia (część z tych osób nawet po latach może wymagać terapii, część może przenosić wzorce zachowań, inni wieść mogą teoretycznie „normalne” życie; dla jeszcze innych zaś przemoc w rodzinie wciąż pozostawać będzie nierozwiązanym problemem terażniejszości – niezależnie od tego czy, jak często i jakie służby powołane do przeciwdziałania przemocy w rodzinie próbowały rozwiązać dramat rodziny).

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących powodzenie.

Zastosowanie analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj silne i słabe strony oraz czynniki zewnętrzne tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych do indywidualnych przypadków przemocy w rodzinie. 2. Dostęp do bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego. 3. Realizowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zebrzydowicach na lata 2011 – 2017 oraz innych oraz innych programów m. in. dotyczących uzależnień oraz wspierania rodziny. 4. Profesjonalizm kadry służb, instytucji oraz pozostałych podmiotów działających na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (świadomość problemu, ograniczeń oraz zaangażowanie w udzielanie pomocy). 5. Dotychczasowa współpraca służb i instytucji w ramach zespołów interdyscyplinarnych oraz grup interwencyjnych funkcjonujących od 2007 r. 6. Zwiększająca się ilość informacji dotyczących oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy. 7. Gotowość do podejmowania szkoleń oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników służb, instytucji, podmiotów stykających się z problemem przemocy w rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy z izolacją osób doznających przemocy od sprawców. 2. Mało rozwinięta sieć placówek udzielających długookresowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. 3. Niedostatecznie rozpropagowana oferta pomocy psychologicznej oraz terapii adresowana do osób doświadczających przemocy oraz do sprawców przemocy w gminie. 4. Niedostateczna wiedza o kompetencjach poszczególnych służb i ich zapleczu. 5. Częste zmiany uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie. 6. Niewystarczająca liczba dzielnicowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akceptacja społeczna dla działań instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemocy. 2. Ustawowe uregulowanie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Zwiększenie dostępności i skuteczności programów terapeutycznych dla ofiar przemocy. 4. Funkcjonowanie Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. 5. Programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obojętność społeczna wobec przemocy w rodzinie. 2. Niechęć osób poszkodowanych do ujawniania przemocy. 3. Niebezpieczeństwo marginalizacji i wykluczenia społecznego osób i rodzin dotkniętych przemocą. 4. Ciągłe funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy domowej. 5. Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 6. Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc. 7. Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora 7. Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar 8. Częste zmiany uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie.

III. CELE PROGRAMU.

Cel ogólny: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.					
Cele szczegółowe	Zadania	Realizacja/Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie i podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - reportaże, artykuły w lokalnych mediach, - popularyzacja założeń tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy oraz działań podejmowanych w ramach Programu. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj mediów zaangażowanych w edukację publiczną, - liczba reportaży, artykułów. 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice,	2013-2017
	Badanie postaw społecznych mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - badanie wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej, - prowadzenie sondaży na temat zjawiska przemocy w rodzinie w kolejnych latach realizacji Programu, - popularyzowanie wyników sondaży w publikacjach i stronach internetowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych sondaży w środowisku lokalnym. - rodzaj i liczba publikacji informujących o wynikach sondaży. - wyniki ankietowych badań ewaluacyjnych. 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice,	2013-2017
2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Przegląd oferty profilaktycznej, oraz promocja w środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> - przegląd placówek i podmiotów realizujących programy profilaktyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - Rodzaj i liczba instytucji i organizacji realizujących ofertę profilaktyczną, - wykaz programów profilaktycznych rekomendowanych do realizacji w ramach systemu, 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice,	2013-2017
	Współpraca z realizatorami programów przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - współdziałanie w realizacji programów profilaktycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek realizujących programy profilaktyczne, - liczba programów 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w	2013-2017

adresowanych do różnych grup społecznych.	w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie punktu konsultacyjnego, - współdziałanie w organizacji działań informacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - rodzaj i liczba odbiorów programów, - liczba punktów konsultacyjnych, 	Gminie Zebrzydowice, organizacje pozarządowe	
	<p>Realizacja programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży z zakresu:</p> <p>a) konstruktywnej komunikacji interpersonalnej,</p> <p>b) modyfikowania agresywnych zachowań,</p> <p>c) mediacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych, - wdrażanie programów innowacyjnych, - organizowanie konkursów. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów, w tym wspieranych przez gminę, - liczba programów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, - liczba uczestników programów, - wyniki ewaluacji programów, - liczba przeprowadzonych konkursów i ich uczestników. 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice, GOPS – Świetlica środowiskowa	2013-2017
	Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca przy realizacji programów psychoedukacyjnych adresowanych do rodziców, - współpraca przy realizacji warsztatów komunikacji interpersonalnej, - wspieranie poradnictwa rodzinnego, - prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów, w tym wspieranych przez gminę, - liczba uczestników poszczególnych form oddziaływań, - wyniki ewaluacji programów, 	GOPS, Urząd Gminy,	2013-2017

		rodziców,			
	Wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy w rodzinie bądź zagrożenie wystąpienia przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> - wczesna identyfikacja przypadków krzywdzenia dzieci, - identyfikacja przypadków zagrożenia przemocą w rodzinie, - postępowanie interwencyjne według procedur dla poszczególnych grup zawodowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób przeszkolonych w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe, w tym pracowników służby zdrowia, pracowników oświaty i pomocy społecznej, - liczba zgłoszonych przypadków, w tym liczba przypadków, w których zastosowano procedury, 	GOPS, Policja, Szkoly, Placówki służby zdrowia	2013-2017
3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	Szkolenia grup zawodowych realizujących zadania tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia osób przeprowadzających interwencję, - szkolenie specjalistów pracujących z osobami doświadczającymi przemocy oraz stosującymi przemoc w rodzinie, - szkolenie grup zawodowych pracujących z dzieckiem i rodziną, w tym przedstawicieli szkół, służby zdrowia - szkolenie zespołu interdyscyplinarnego, - udział w wizytach studyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników szkoleń, w podziale na grupy zawodowe, - rodzaj i liczba szkoleń, - liczba uczestników szkoleń, w podziale na grupy zawodowe, - wyniki ewaluacji szkoleń, 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice, Policja, GOPS, Szkoly, Placówki Służby Zdrowia GKRPA, Organizacje pozarządowe	2013-2017
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, prawnego i socjalnego, - podejmowanie interwencji kryzysowej, 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba udzielonych porad specjalistycznych, - liczba podjętych interwencji kryzysowych, - Liczba działań podjętych z użyciem procedury Niebieskich Kart, - Liczba prowadzonych grup 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice, Policja,	2013-2017

członków rodzin.		<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie procedury Niebieskiej Karty, - prowadzenie grup wsparcia. 	<p>wsparcia, oraz liczba uczestników,</p>	<p>GOPS, GKRPA, Szkoly, Placówki służby zdrowia, Urząd Gminy.</p>	
	<p>Udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania oraz finansowanie placówek wsparcia,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udzielanie bezpiecznego schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie, - współfinansowanie Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób dotkniętych Przemocą 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono schronienia, - liczba dzieci krzywdzonych skierowanych do pieczy zastępczej, - rodzaj i liczba pomocy specjalistycznej udzielonej osobom doznającym przemocy w rodzinie przebywającym w placówkach, 	<p>GOPS, Urząd Gminy PCPR, Organizacje pozarządowe</p>	2013-2017
	<p>Wspieranie programów interwencyjnych w sprawach dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie interwencji kryzysowych, - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych interwencji wraz z podaniem przyczyny podjęcia działań, - rodzaj i liczba udzielonych porad i konsultacji specjalistycznych, - liczba sprawców przemocy wobec dzieci, stopień pokrewieństwa, 	<p>GOPS, Szkoly, Organizacje pozarządowe,</p>	2013-2017
	<p>Wspieranie programów psychoedukacyjnych kierowanych do dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie pomocy psychologicznej indywidualnej i grupowej, - prowadzenie konsultacji wychowawczych dla rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba placówek realizujących programy psychoedukacyjne dla dzieci, - rodzaj udzielonej pomocy, liczba odbiorców, - liczba konsultacji udzielonych 	<p>GOPS – Świetlica Środowiskowa, Szkoly,</p>	2013-2017

	rodzynie.		rodzicom,		
	Realizowanie programów interwencji i wsparcia dla osób starszych doznających przemocy ze strony swoich bliskich lub opiekunów.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych, - prowadzenie poradnictwa i wsparcia psychologicznego, - podejmowanie działań interwencyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba placówek, organizacji realizujących programy, - liczba programów wspieranych przez gminę, - liczba szkoleń i ich uczestników, - rodzaj i liczba odbiorców programów, - wyniki ewaluacji programów, 	GOPS, Policja	2013-2017
	Współpraca z organizacjami i instytucjami w zakresie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - rekrutacja do programów dla osób stosujących przemoc w rodzinie zobowiązanych do uczestnictwa w programie przez sąd, - programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie, którzy uczestniczą w terapii uzależnienia od alkoholu, po zakończeniu programu podstawowego, - programy dla rodziców i opiekunów stosujących przemoc wobec dzieci, - programy dla sprawców przemocy, którzy dobrowolnie szukają pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - formy oddziaływań i liczba odbiorców programów, - liczba osób, które ukończyły program, - wyniki skuteczności programu, - liczba i wykaz ośrodków realizujących programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice, PCPR, Organizacje pozarządowe	2013-2017

6. Zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie	Współpraca podmiotów wskazanych w Programie oraz koordynacja działań podejmowanych w ramach tworzonego systemu.	<ul style="list-style-type: none"> - wypracowanie i wdrożenie procedur współpracy służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj placówek działających w systemie. - liczba spotkań Zespołu, - liczba i rodzaj spraw podjętych przez Zespół, - liczba placówek stosujących procedury współpracy. 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice, Policja, GOPS, GKRPA, Szkoły, Placówki służby zdrowia, Urząd Gminy.	2013-2017
	Utworzenie systemu informacji o zjawisku przemocy w rodzinie i udzielanej pomocy na terenie gminy oraz monitorowanie realizacji Programu.	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i bieżąca aktualizacja internetowej bazy danych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - gromadzenie i analiza danych statystycznych dotyczących przemocy w rodzinie pozyskiwanych ze wszystkich instytucji/ placówek /organizacji działających w budowanym systemie, 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępna i aktualna baza danych, - wyniki sprawozdań z realizacji Programu, - analizy dotyczące form pracy, rodzaju i liczby odbiorców, 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice,	2014-2017
	Udostępnianie informacji gromadzonych w systemie zainteresowanym służbom, instytucjom i organizacjom oraz mieszkańcom gminy.	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i prowadzenie portalu branżowego, - prowadzenie poradnictwa mailowego, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba użytkowników portalu, - liczba osób korzystających z poradnictwa mailowego, 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Zebrzydowice,	2015-2017
	5) Opracowanie i upowszechnienie	<ul style="list-style-type: none"> - portal internetowy, lub 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba odwiedzających stronę internetową, 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w	2015-2017

	informatora o Programie oraz o instytucjach i organizacjach realizujących zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- informator w wersji papierowej dla mieszkańców,	lub - liczba wydrukowanych i rozpowszechnionych informatorów,	Gminie Zebrzydowice,	
--	--	---	--	----------------------	--

IV. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU.

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt przedstawia radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.